

Брюксел, 27 март 2023 г.
(OR. en)

7808/23

Междуинституционални
досиета:
2021/0424(COD)
2021/0425(COD)

ENER 155
ENV 304
CLIMA 158
IND 147
RECH 111
COMPET 264
ECOFIN 281
CODEC 475

БЕЛЕЖКА

От:	Комитета на постоянните представители (I част)
До:	Съвета
№ док. Ком.:	15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1 15096/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1
Относно:	Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно общите правила за вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород (преработен текст) Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород (преработен текст) – Общ подход

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. На 15 декември 2021 г. Комисията представи предложение за директива относно общите правила за вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород и предложение за регламент относно вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород (пакет за природния газ) като нова рамка на ЕС за декарбонизация на пазарите на газ, насърчаване на използването на водород и намаляване на емисиите на метан.

2. Пакетът за декарбонизация на пазарите на водород и газ има за цел да създаде условия за декарбонизация на потреблението на природен газ чрез установяване на регулаторна рамка за специализирана инфраструктура и пазари за водород и интегрирано планиране на мрежата. В него се установяват и правила за потребителите и се засилва сигурността на доставките.

II. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

1. През юли 2022 г. чешкото председателство започна преговори по предложенията в работна група „Енергетика“, които продължиха по време на шведското председателство през първото тримесечие на 2023 г. Въз основа на тези обсъждания председателството представи 7 преразгледани текста на регламента и на директивата.
2. Предложенията бяха обсъдени и на заседанието на Съвета ТТЕ (Енергетика) на 25 октомври 2022 г. в Люксембург с основен акцент върху развитието на пазарите на водород, тарифните отстъпки за водород, възобновяеми и нисковъглеродни газове и примесването на водород в системата за природен газ. Министрите предоставиха на председателството политически насоки и определиха направление за по-нататъшната работа.
3. Настоящият седми преработен текст, представен в документи 7556/23 и 7557/23, следва да послужи като основа за общия подход. Новият текст е в **получер шрифт**, а заличеният текст е в квадратни скоби [...].

III. РАБОТА В РАМКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДРУГИ ОРГАНИ НА СЪЮЗА

1. В Европейския парламент водеща по двете досиета е Комисията по промишленост, изследвания и енергетика (ITRE). Докладчик, определен за регламента, е членът на ЕП Йежи Бузек (EPP, Полша), а за директивата – членът на ЕП Йенс Гайер (S&D, Германия). Парламентът прие двата доклада на 16 февруари 2023 г.
2. На 19 май 2022 г. Европейският икономически и социален комитет прие становището си по предложението, а Европейският комитет на регионите даде своето становище на 12 октомври 2022 г.

IV. ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА КОМПРОМИСНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ НА ПРЕДСЕДАТЕЛСТВОТО

1. Държавите членки подкрепиха начина, по който ориентационният дебат в Съвета ТТЕ и обсъжданията в работна група „Енергетика“ бяха отразени в хода на работата по седемте преработени текста на двете предложения.
2. Основните промени могат да бъдат обобщени по следния начин:

По отношение на регламента:

- а) В член 3 относно пазарните принципи беше пояснено, че предприятията, извършващи дейност в една и съща входно-изходна система, ще могат да обменят газове във виртуалните търговски точки или физически в точките на междусистемно свързване.
- б) В член 5, параграф 6, член 7, параграф 7 и съображение 70а беше въведена нова изключителна разпоредба, която позволява на държавите членки да предприемат пропорционални мерки за временно ограничаване на предварителното подаване на оферти за капацитет от страна на всеки един ползвател на мрежата на входните точки и на терминалите за ВПГ по отношение на доставки от Руската федерация и Беларус.
- в) Колкото до сертифицирането на операторите на системи за съхранение, текстът от Регламента относно съхранението на газ, приет през юни 2022 г., беше включен тук в нов член 13б. Във връзка с това допълнение в член 15 беше добавен нов параграф 3 относно прилагането на отстъпка в размер на 100% към тарифите за пренос и разпределение, основани на капацитета, за подземните съоръжения за съхранение на газ и съоръженията за ВПГ.
- г) В член 16 беше направено разграничение между тарифните отстъпки за възобновяемите и за нисковъглеродните газове в системата за природен газ, като тарифите се определят съответно на 100% и 75%. Изрично беше въведена възможността националните регулаторни органи да решат да не прилагат отстъпки или да ги определят на по-ниско равнище в отговор на опасенията на държавите членки, които имат или очакват да имат висок дял на възобновяеми/нисковъглеродни газове в енергийния микс или могат да срещнат проблеми, свързани с потенциалното въздействие върху трансграничните потоци.

- д) Съгласно новата редакция на текста, член 19 относно трансграничната координация във връзка с качеството на газа в системата за природен газ се прилага само за водородни смеси, когато съдържанието на водорода, примесен в системата за природен газ, не надвишава 2 обемни процента. С цел разрешаване на спорове, свързани с ограничения на трансграничните потоци поради различия в примесването на водород в системата за природен газ, съответните национални регулаторни органи ще могат да вземат координирани решения. С това решение се дава отговор на скептицизма, изразен от няколко държави членки, по отношение на примесването на водород, като същевременно се гарантират безпрепятствени трансгранични потоци на газ. Целта на регламента е да се поддържа хармонизиран подход на равнище ЕС по отношение на качеството на газа, включително съдържанието на кислород и примесването на водород.
- е) В член 20б относно общите спецификации за биогаз беше пояснен обхватът на този член.
- ж) Що се отнася до член 67 (измененията на Регламента относно сигурността на енергийните доставки), редица разпоредби бяха преценени като остарели и съответно заличени. Редакцията им датира от преди енергийната криза и те междувременно бяха заменени от приетия в спешен порядък Регламент на Съвета относно засилване на солидарността чрез по-добра координация на покупките на газ, надеждни референтни показатели за цените и надежден трансграничен обмен на газ, както и от работата на Комисията по създаване на платформа за закупуване на газ. Освен това много делегации заявиха, че е твърде рано да се внасят подробни изменения на законодателството относно сигурността на доставките поради факта, че кризата продължава.

По отношение на директивата:

- а) В нови съображения 35а и 36а се доуточняват приликите и разликите между общностите за възобновяема енергия (съгласно Директивата за енергията от възобновяеми източници) и гражданските енергийни общности (съгласно Директивата за природния газ).
- б) Съображение 70 беше изяснено, за да се гарантира, че разпоредбите за хоризонтално отделяне по отношение на водорода в член 63 не предполагат функционално отделяне на управлението или разделяне на ръководството или персонала, като по този начин полезните взаимодействия между операторите на мрежи – например споделяне на услуги и управленски структури, могат да се запазят изцяло.
- в) Относно определенията в член 2:
- В определенията за нисковъглеродни водород, газ и горива в точки 10 – 12 беше добавена препратка към сравнителен показател за изкопаемите горива (съгласно посоченото в Директивата за възобновяемите енергийни източници), за да се отговори на опасенията на държавите членки относно неяснотата в тези определения по отношение на праговата стойност за намаляване на емисиите на парникови газове от 70%.
 - Значително беше преработено определението за „входно-изходна система“ в точка 53 с цел да се внесе повече яснота относно достъпа до производствените обекти и ролята на операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи.
- г) Добавен беше нов член 4а, с който се отговаря на исканията на държавите членки относно публичната намеса при определянето на цените в случай на криза с природния газ.
- д) В член 8 беше уточнено, че за целите на сертифицирането на възобновяемите и нисковъглеродните газове държавите членки ще изискват от икономическите оператори да спазват критериите за устойчивост и за намаление на емисиите на парникови газове, определени в Директивата за възобновяемите енергийни източници.

е) По отношение на разпоредбите за потребителите:

- В член 11 беше пояснено, че в случай на пакетни оферти клиентите ще могат да прекратят индивидуалните услуги по даден договор, както и че клиентите ще могат да прекратяват своите договори за доставка на газ в кратък срок.
- Беше добавен нов член 11а, който предвижда достатъчно правила за защита на потребителите във връзка с постепенното премахване на природния газ. Беше уточнено също, че следва да се вземат предвид нуждите на уязвимите клиенти или на клиентите, засегнати от енергийна бедност.
- На държавите членки беше предоставена гъвкавост по отношение на създаването на граждански енергийни общности, предвидени в член 14. Беше изтъкнат също местният характер на тези общности. Освен това, за да се подчертае ролята на битовите клиенти, им се предоставят най-малко 15% от правата на глас.
- В член 15 са изяснени видовете клиенти, на които следва да се предложи избираем вариант за електронни сметки и електронна информация за фактурирането.
- В член 17 (както и в член 16 по отношение на природния газ) беше добавена разпоредба, с която се дава възможност на държавите членки да обвържат задължението за въвеждане на интелигентна измервателна система в системата за водород с оценка на разходите и ползите.
- В член 20 е въведено пояснение, че държавите членки могат да освободят битовите клиенти, които не използват газ за отопление, от изискването да разполагат с традиционен измервателен уред за природен газ. Освобождаването беше разширено, така че да обхваща и сгради, в които по-голямата част от клиентите са домакинства, които използват газ по същия начин.

- ж) В член 31 предложението на Комисията включваше фаза на разрастване, така че пазарите на водород да бъдат разработени до 2030 г., след което да се прилагат по-подробни правила. Преходната фаза за елементите на структурата на пазара на водород обаче беше удължена до края на 2035 г. в отговор на опасенията, че пазарът на водород няма да бъде достатъчно развит до 2030 г., за да се въведе регулиран достъп на трети страни. Определянето на твърда дата осигурява също на заинтересованите страни по-висока предвидимост в сравнение с механизъм за преразглеждане.
- з) В член 32 е въведено принципно задължение за държавите членки да гарантират прилагането на система за достъп на трети страни до терминалите за водород въз основа на договорен достъп. Беше добавена възможност за гъвкавост, съгласно която държавите членки могат също да решат да прилагат регулиран достъп на трети страни до тези терминали.
- и) В член 34 отказът на достъп и свързване беше разширен чрез добавяне на разпоредба в смисъл държавите членки да могат да разрешават на операторите на газопреносни системи или на операторите на газоразпределителни системи да отказват достъп или да изключват ползватели на мрежата, с цел да се гарантира спазването на целта за неутралност по отношение на климата, определена в Европейския закон за климата.
- й) Член 46, параграф 2 беше изменен, за да се предостави свобода на действие на държавите членки да възлагат отговорността за изграждането на трансгранични междусистемни връзки само на определени оператори на мрежи за водород.
- к) Член 47 относно дерогациите от някои задължения за съществуващата мрежа за водород беше изменен, като срокът за дерогациите беше премахнат и беше включено извършване на допитване до участниците на пазара, за да може националният регулаторен орган да реши кога следва да изтече дерогацията.

- л) Член 48 относно географски ограничените мрежи за водород беше разширен, за да се даде възможност за дерогация от някои задължения за мрежите с изолиран или разпределителен характер, като се осигури рамка, подобна на тази за газоразпределителните мрежи. Добавено е ново условие, което заменя „единната мрежова връзка“. Възможността националните регулаторни органи да оттеглят дерогацията е по-ясно определена.
- м) Член 49 относно междусистемните газопроводи за водород, свързващи с трети държави, беше изяснен. В преработения текст се посочва, че държавите членки са задължени да сключат международни споразумения или междуправителствено споразумение съгласно член 82 преди началото на експлоатацията на такъв междусистемен газопровод или преди да имат намерение за свързване към него.
- н) По отношение на докладването за развитието на мрежата за водород компромисният текст предоставя възможност на държавите членки да прилагат член 52 или член 51, когато представят преглед на инфраструктурата на мрежата за водород, която възнамеряват да развият.
- о) В член 53 относно финансирането на трансграничната инфраструктура за водород в компромисния текст се посочва, че проектите за междусистемни газопроводи за водород, с изключение на проектите от общ интерес, поемат собствените си разходи и могат да бъдат финансирани чрез тарифната система. Може също така да бъде изготвен проектоплан, включително искане за трансгранично разпределяне на разходите. Направени са съответните изменения на член 6 от регламента.

- п) В член 62 първоначалните предложения на Комисията за вертикално отделяне на операторите на мрежи за водород включваха изтичането на срока на действие на модела за отделяне на независимите преносни оператори до края на 2030 г. и наличието на модели за независим системен оператор и независим преносен оператор само за мрежи за водород, които са принадлежали на вертикално интегрирани предприятия към момента на влизане в сила на пакета за природния газ.

Моделът за отделяне на собствеността беше запазен като модел за отделяне по подразбиране; член 62, параграф 4 обаче беше преформулиран, за да се осигури повече гъвкавост при определянето на субекта, който да служи за оператор на интегрирана мрежа за водород в съответствие с правилата за независимите преносни оператори. Операторите на мрежи за водород също могат да се ползват от дерогации за съществуващи мрежи за водород и географски обособени мрежи (членове 47 и 48), чието прилагане беше опростено и улеснено.

- р) Член 80 беше изменен, за да се променят обстоятелствата, при които държавите членки, които не са пряко свързани към взаимосвързаната система на никоя друга държава членка, могат да дерогират от конкретните разпоредби на директивата. В същия член е въведена дерогация по отношение на отделянето за Люксембург, за да се отрази действащата регулаторна рамка на страната в областта на пазарите на газ и електроенергия. В нов член 80а е предвидена допълнителна дерогация, свързана със специфични обстоятелства, за Естония, Латвия и Литва.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

1. Във връзка с посоченото по-горе Съветът се приканва да разгледа компромисния текст на председателството, представен в документи 7556/23 и 7557/23, да обсъди всички нерешени въпроси, повдигнати от делегациите, и да постигне съгласие по общия подход на Съвета с оглед на предстоящите преговори с Европейския парламент.